

DOLNY ŚLĄSK

dobra perspektywa
www.dolnyslask.pl

opracowanie : Wydział Audytu Wewnętrznego i Kontroli

Materiały zostały przygotowane na konferencję IIA w
dniach 18-19.06.2015 roku

Instytut Audytorów
Wewnętrznych
IIA POLSKA

Funkcjonowanie organizacji z definicji wiąże się z dążeniem do osiągnięcia postawionych celów. Organizacja istnieje w jakimś celu – aby świadczyć usługi lub przynosić inne korzyści w interesie publicznym. **Dla JST (pełniącej rolę IZ) takim celem/misją jest zaspokajanie potrzeb społecznych.**

Jakikolwiek byłby cel, **jego osiągnięcie wiąże się z różnego rodzaju ryzykiem.** Ryzyka zostały skategoryzowane tak, aby zadania merytoryczne i horyzontalne mogły być odpowiednio ujęte a sam rejestr ryzyka nie zawierał zbyt wielu pozycji. Analiza ryzyka jest wykonywana **od 2007 roku.**

Zgodnie z procedurą ISO OO-26, Wydziały są zobowiązane do przeprowadzenia **raz w roku do końca sierpnia** analizy ryzyk powstałych **w trakcie wykonywania zadań.**

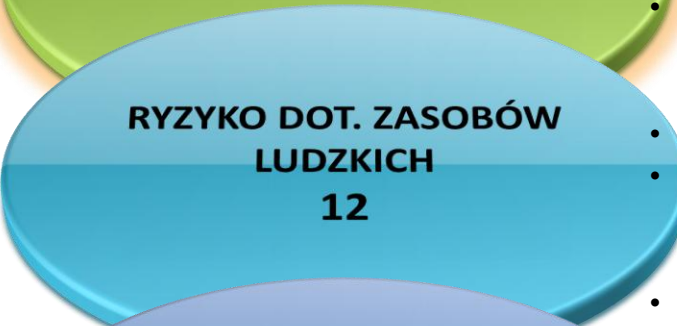
Czy zarządzanie ryzykiem nadużyć różni się od zarządzania ryzykiem w innych obszarach?

KATEGORYZACJA RYZYKA

Związane :

- z infrastrukturą – 7
- z warunkami gospodarczymi – 12
- z kompetencjami - 10
- ze środowiskiem prawnym – 6
- z nadużyciami -1

- z personelem- 11
- BHP - 1

- z budżetem - 22
- z oszustwem i kradzieżą – 5
- z podleganiem ubezpieczeniu - 2
- z zamówieniem publicznym i zleceniem zadań publicznych – 11
- z odpowiedzialnością – 5
- ze sprawozdawczością - 4

- z regulacjami wewnętrznymi - 8
- z organizacją i z podejmowanymi decyzjami – 23
- z reputacją - 12
- z systemem kontroli wewnętrznej - 5
- z jakością informacji – 12
- z używaniem systemów informatycznych - 6

Patrząc przez pryzmat IZ wymienione kategorie standaryzują wyniki analizy i pozwalają również identyfikować ryzyka związane z nadużyciami i oszustwami oraz kradzieżą.

Linią demarkacyjną przyjętą w zaprojektowanym systemie identyfikacji dla nadużyć i oszustw jest skutek finansowy dla budżetu jednostki.

European Structural and Investment Funds. Guidance for Member States and Programme Authorities Fraud Risk Assessment and Effective and Proportionate Anti-Fraud Measures z June 2014 wskazują **na inny cel systemu zarządzania ryzykiem oszustw:**

W przypadku Funduszy celem powinny być aktywne i proporcjonalne środki zwalczania nadużyć finansowych, racjonalne pod względem kosztów.

W praktyce oznacza to, **ukierunkowane i zróżnicowane podejście do każdego programu i sytuacji.**

Celem **operacyjnym dla IZ** powinno być dostarczenie odpowiedzi o nadużyciach finansowych, które są proporcjonalne do ryzyka i dostosowane do konkretnych sytuacji związanych z dostawą funduszy w danym programie lub regionie. Warto zauważyć, że w następstwie tej oceny ryzyka i związanych z nią **kontrolami łagodzącymi wprowadzonymi na poziomie systemu, rekomenduje się organy zarządzające do rozwiązywania konkretnych sytuacji**, które mogą się pojawić na poziomie realizacji operacji przez dalszy rozwój konkretnych wskaźników nadużyć finansowych (czerwone flagi) oraz zapewnienia skutecznej współpracy i koordynacja instytucji zarządzającej, instytucji audytowej i organów dochodzeniowych.

Trzy wybrane kluczowe procesy uważane są najbardziej narażone na szczególne ryzyko nadużyć:

- wybór wniosków;
- realizacja i weryfikacja operacji;
- certyfikacja i płatność.

Dodatkowo- zamówienia publiczne w PT.

Ww. procesy stanowią **kategorie oceny ryzyka** przez pryzmat których należy dokonać oceny ryzyka dla zaprojektowanych mechanizmów kontrolnych dla programu. Są więc one specyficzne dla konkretnego merytorycznego działania JST jako IZ.

Przegląd ryzyk ma być dokonany **w formie samooceny**. Wytyczne rekomendują częstotliwość samooceny:

*Rekomenduje się, że narzędzie to powinno być wypełnione, **co do zasady, w całości w stosunku rocznym, lub co dwa lata**. Jednak mogą być niezbędne bardziej regularne przeglądy postępów w stosunku do planów działań związane z dodatkowymi kontrolami, które zostały zmienione, zmianą środowiska ryzyka i kontynuacją zastosowania wyników oceny (na przykład poprzez spotkania kadry zarządzającej). Gdy poziom zidentyfikowanych ryzyk jest bardzo niski i nie ma przypadków oszustw odnotowanych w roku poprzedzającym rok, IZ może zdecydować przegląd samooceny tylko co drugi rok. W przypadku wystąpienia każdego nowego przypadku nadużyć lub głównych zmian w procedurach IZ i / lub pracowników, należy niezwłocznie doprowadzić do przeglądu dostrzeganych słabości systemu w odpowiednich częściach samooceny.*

Może nastąpić więc rozdziewiek pomiędzy przyjętą częstotliwością oceny pomiędzy systemami zarządzania ryzykiem.

Dodatkowo na podstawie *Wytycznych w zakresie kontroli programów operacyjnych na lata 2014-2020* IZ ma **obowiązek opracowania dokumentu w zakresie zapobiegania i sposobu postępowania w sytuacjach wystąpienia korupcji i nadużyć finansowych w ramach Programu Operacyjnego** (obejmuje więc wszystkie poziomy zarządzania programem, w tym IP i ZIT)

Zakres minimalny dokumentu obejmuje:

- a) **wykrywanie i identyfikację nadużyć finansowych** przez instytucje systemu wdrażania PO,
- b) procedury antykorupcyjne stosowane w instytucjach systemu wdrażania PO, gwarantujące przejrzystość działań tych instytucji (w tym mechanizmy przeciwdziałania przypadkom konfliktu interesów),
- c) opis zasad postępowania z informacją o możliwych nadużyciach finansowych, pozyskaną ze źródeł zewnętrznych,
- d) mechanizmy implementowane w PO w celu zapobiegania korupcji w zamówieniach publicznych,
- e) działania o charakterze informacyjnym w zakresie zapobiegania nadużyciom i korupcji na poziomie IZ/IP/IW/Beneficjent.

Po opracowaniu dokumentu (istnieje możliwość opracowania kilku dokumentów dla PO) oraz jego każdorazowej aktualizacji, jego wersja elektroniczna przekazywana jest do sekretariatu Grupy roboczej do spraw przeciwdziałania nadużyciom finansowym w funduszach polityki spójności.

W punkcie a) mieści się system zarządzania ryzykiem.

Kontrola systemowa co do zasady wykonywana jest na styku IZ i IP. Zmiana w obecnej perspektywie finansowej polegającej na likwidacji IPOC i przejęcia zadań IC przez samorząd „likwiduje” szczybel kontroli systemowej realizowaną w ramach systemu zarządzania funduszami.

Zgodnie z wytyczną KE:

*W następstwie tej oceny ryzyka i związanych z nią kontrolami łagodzącymi wprowadzonymi **na poziomie systemu**, rekomenduje się organy zarządzające do rozwiązywania konkretnych sytuacji, które mogą się pojawić na poziomie realizacji operacji przez dalszy rozwój konkretnych wskaźników nadużyć finansowych (czerwone flagi) oraz zapewnienia skutecznej współpracy i koordynacja instytucji zarządzającej, instytucji audytowej i organów dochodzeniowych.*

W systemie zarządzania w nowej perspektywie znalazły się instytucje **ZIT**, które co do zasady nie podlegają dwustopniowej strukturze kontroli zarządczej a tym samym **nie są objęte systemem zarządzania ryzykiem funkcjonującym w samorządzie województwa.**

Stąd budowanie szacowania ryzyka oszustw w oparciu o dotychczasowe rozwiązania wiąże się z niezgodnością z wymogami krajowymi. ZIT-y stanowią specyficzne IP tworzone w oparciu o zasady stosowane w innych samorządach lokalnych.

Natomiast szacowanie ryzyka oszustw kaskadowo dotyczy całego programu: IZ, IC, IP (w tym ZIT).

IZ co do zasady jest samorząd województwa reprezentowany przez **Zarząd**. Rozwiązania oparte na kierowniku jednostki- **Marszałku Województwa** nie są spójne z systemami zarządzania programem. Wprowadzony system zarządzania ryzykiem oszustw powinien być oparty o akty tworzone na poziomie **Zarządu**. *Polityka zwalczania oszustw* dołączona jako załącznik do Wytycznych KE sugeruje wręcz że w IZ, całkowita odpowiedzialność za zarządzanie ryzykiem nadużyć i korupcji zostało przeniesione na **[uszczegółowić komórkę lub osobę]**.....

Podsumowując wydaje się, że zarządzanie ryzykiem nadużyć różni się od zarządzania w innych obszarach:

- celem,
- terminowością (ze względu na warunki wskazane w Wytycznych),
- kategoryzacją ryzyka,
- poziomem zarządzania wynikającym z systemu instytucjonalnego.

Dziękuję za uwagę 😊